

Jan-Philipp Sendker

Vienumos kalba

Bestselerio
„ŠIRDIES DŪŽIAI“
autorius knyga

Alma littera

Prologas

Aš atsidūriau pragare. Ne pati jį sukūriau. Ne aš kalta. Matyt, paklydau. Kitaip paaiškinti nemoku. Kažkur gyvenimo labirinte nepastebėjusi pasukau ne į tą pusę. Bent kartą neatkreipiau dėmesio. Nuėjau į kairę, o ne į dešinę. Arba atvirščiai. Nemačiau jokių ženklų, jokių perspėjimų. Tiesiogėjau nesustodama. Kaip paprastai darydavau. Į priekį. Visada į priekį.

Aš čia ne viena. Pragare ankšta. Tai neguodžia.

Gyvybė mane palieka; su kiekvienu iškvėpimu jos vis mažiau. It būtų išvežami seni griuvėsiai. Akmuo po akmens. Kasdien viena nuolauža mažiau.

Mano kūnas virto urvu. Viduje tamsu, taip tamsu, kad manęs nepasiekia nė vienas šviesos spindulėlis. Ir šalta. Ir drėgna. Man šalta naktį ir šalta dieną.

Pasaulis buvo užgesintas man prieš akis. Pirmiausia išnyko spalvos – iš namų, laukų, kaimo. Nespalvotas gyvenimas. Kaip senuose filmuose, kuriuos kadaise mielai žiūrėdavome. Paskui dingo pavidalai, visa susiliejo; aš žiūrėjau į pasaulį pro vandens sieną. Netrukus nusileido tamsa.

Aš nejaučiu skonio.

Aš nieko neužuodžiu.

Nieko neliko iš tvarkos ir grožio, kurie kadaise supo mane. Tik tu ir muzika. Tu neleidi man numirti. Aš girdžiu ir matau

tave kiaurą dieną. Tavo švelnias rankas ilgais plonais pirštais. Tavo besijuokiančias akis. Tavo lūpas. Tavo liemenį ir galvą, žemai palenktus prie dubenėlio su ryžiais. Jei ne tu, negalėčiau pakelti skausmo.

Tamsoje prieš akis iškyla ir partitūros. Matau jas labai aiškiai: penkias plonas juodas kaip suodžiai linijas baltame kaip vyšnių žiedai popieriaus lape. Mažus juodus taškelius su brūkšniais. It buožgalvius kūdroje. Allegro. Moderato. Adagio. Klausausi kiekvienos natos, aukštos ir žemos, lėtos ir greitos. Girdžiu mažus plaktukėlius, daužančius per stygas. Girdžiu lengviausią smuiko stryko prisilietimą. Fugos, etiudai, sonatos. Girdžiu orkestrus. Styginius, pučiamuosius, mušamuosius. Girdžiu ištisas operas. Mimi, Alfredas, Figaras ir Nakties Karalienė yra mano ištikimi draugai. Aš su jais susipažinau vėlai, todėl man jų niekada nebus gana. Alkanų jų godulys. Atleisk man. Mano galva pilna muzikos. Muzika lengvina skausmą. Muzika vaiko tamsias mintis kaip vėjas debesis rudens dieną.

AR TU GIRDI MANE, MIELASIS?

Taip, taip. Aš negaliu pajudėti. Aš negaliu ištiesti į tavo rankos, kai noriu; aš negaliu atsukti į tavo galvos; aš negaliu tau padėkoti, bet aš tavo girdžiu. Kiekvieną žingsnį. Kiekvieną atodūsj. Kiekvieną garsą. Kiekvieną įkvėpimą. Kai plauni indus. Šluoji grindis. Pastumi kėdę. Išpili mano išmatas į tualetą. Kai guli šalia manęs ir dalijiesi šiluma. Ir man nebe taip šalta. Kaip anksčiau. Tokiomis akimirkomis net šis gyvenimas vertas gyventi.

AR TU GIRDI MANE? KUR TU?

Nieko taip netrokštu, kaip tau atsakyti. Bet negaliu. Aš įkalinta šiame niekam tikusiame kūne. Noriu iš visų jėgų daužyti kumščiais į sienas; galėčiau klykti, kiek norėčiau, – niekas manęs neišgirstų. Aš... myliu... tave. Neseniai dar kartą pabandžiau sudėti raidžių pavidalus vien lūpomis, prispausti liežuvį prie gomurio, užkišti už dantų ir išspausti orą. Tik tris

Vienumos kalba

žodžius. Tik tris. Tu jų nesupratai. Tu prikišai ausį man prie lūpų ir paprašei pakartoti, ką pasakiau. Š... š... š. Daugiau nieko neįstengiau ištarti, kad ir kiek kartų mėginčiau. Virtau š. Kelioms valandoms. Galop tylą sugavo mane ir nusivedė. Liko tik gargesys, kriokimas ir krenkštimas, daugiau nieko ištarti negaliu. Kokia kančia, juk aš dievinu žmogaus balsą.

Dabar niekam vertas liežuvis guli burnoje kaip senas pūvantis kukulis. Mano lūpos nutirpusios. Bet aš jaučiu tavo šiltą alsavimą sau ant skruosto, kai tu atsargiai bučiuoji mane prieš miegą. Pažįstamą savo mylimo seno vyro alsavimą. Gyvenimo, kurį nugyvenome, alsavimą.

Nors aš jau seniai gyvenu tamsoje, blogiausios būna naktys. Mane slegia tylą aplinkui. Namas ir kaimas staiga nuščiūva. Kartais girdžiu tolumoje pravažiuojant sunkvežimį. Kartais suloja šuo. Po vidurnakčio mane su pasauliu jungia tik įkvepiamas ir iškvepiamas oras.

Jie tau sako, kad aš esu tik tuščias apvalkalas. Sena sunknežinta besielė lėlė. Jie leidžiasi apgaunami išorinių dalykų. Taip dažnai nutinka. Daugelis apsigauņa. Jie vilki uniformas, baltus chalatus; aš žinau, nors nematau jų. Pažįstu iš balsų. Žmonių, kurie nešioja uniformas, nesvarbu, kokios spalvos, balsai visada skamba vienodai. Jie žino. Jie įsitikinę. Visi tyrimai rodo. Vilties nėra. Jų balsuose negirdžiu abejonės. Vilties nėra. Nėra. Viltis įmanoma tik mirusiųjų karalystėje, kur mums užkelti vartai. O, kiek visokių žodžių savo gyvenime mes išgirstame iš uniformuotų vyrų ir moterų. Netikėk nė vienu jų žodžiu. Nieko jie nežino. Jų galvose neskamba muzika.

Tegul niekas manęs neužjaučia. Aš nenoriu skųstis. Bent kol tu su manimi. Kai gerai pagalvoji, aš tik pragaro prieangyje. Gyvųjų pragaras skirtas vienišiams. Aš ne viena.

Bent kol naktį jaučiu tavo alsavimą.

Tu išalkęs meilės. Šiuos žodžius moteris jam ištare pirmą kartą. Jis nesuprato, tai priekaištas ar pagyrimas. Visi išalkę, atsakė jis, ilgai negalvodamas.

Ji nusišypsojo. Kai kurie labiau.

O aš? Labiau?

Labiau. Labiau, labiau, labiau.

Jis apkabino ją. Gležną kūną, kurį kartais bijodavo sutraiškyti. Kuris pripildydavo ją geismo ir bejėgiškumo ilgomis bemiegėmis naktimis kaip joks kitas kūnas jo gyvenime. Giliai įkvėpė ir užsimerkė.

Labiau. Labiau, labiau, labiau.

Išalkęs meilės. Jo gyvenime buvo žmonių, kurie šiais žodžiais būtų norėję jį įžeisti. Ir buvo metas, kai jiems būtų pavykę. Jis būtų užsigavęs ir atmetęs šiuos žodžius kaip užgaulų kaltinimą.

Ne šiandien. Nors žodžiams „alkis“ ir „meilė“ drauge jo galvoje nėra vietos. Jam, bent su Kristina glėbyje, meilė yra gausa, laimė ir pilnatvė. Antra vertus, alkis yra poreikis. Alkį reikia numalšinti bet kokia kaina. Alkis žino tik save, meilė – tik kitą. Alkani žmonės silpni, o mylintys žmonės stiprūs. Alkį su meile sieja nebent ir vieno, ir kito begalybė.

Jis paklausė, ką ji turinti omenyje. Ar jos žodžiai – skundas, ar pagyrimas.

Nei vienas, nei kitas, atsakė ji. Tiesiog aš tą ką tik supratau. Ir nebesiaiškino.

Gal ji ir teisi, mąstė jis. Gal treji prabėgę metai paliko gilesnius pėdsakus, negu jam atrodė. Trejus metus jis troško tik vienatvės. Trejus metus diena, kai jis niekam neištarė nė žodžio, buvo gera diena. Tuos trejus metus jo pasaulis mažėjo iki namo ir mažos beveik negyvenamos salos be automobilių Pietų Kinijos jūroje. Gal šitaip užsidaręs žmogus, kuris gyvena praeitimi ir minta prisiminimais, kuris nieko nemyli šioje žemėje, tik negyvėlį, tikrai ištiktas didesnės bėdos, negu Polas norėtų pripažinti.

Išalkęs meilės. Jam nepatiko priklausomybė, nusakyta šiuo apibūdinimu, nors nebūtų galėjęs paaiškinti kodėl. Mes visi priklausomi, norėjo atšauti, bet žinojo, ką atsakytų Kristina.

Kai kurie labiau.

O aš?

Labiau. Labiau, labiau, labiau.

Jis nepasakė nieko ir pabučiavo ją į kaktą. Ilkais pirštais perbraukė jai per kaklą ir ėmė masažuoti jos galvą atsargiais ritmingais judesiais. Ji užsimerkė, o jis glostė jai veidą ir lūpas. Jautė, kad jo prisilietimai kelia jai geismą; išgirdo, kaip tankėja jos alsavimas. Nesmarkiai, bet pakankamai, kad jis suprastų, jog juodu nesiliaus. Jis pabučiavo ją į kaklą, ir ji sušnibždėjo, kad jo nori. Čia, terasoje.

Jis girdėjo svirpant cikadas, garsiai čiulbant paukščius, to-lumoje – kaimynų balsus, norėjo pasakyti, kad kas nors gali juodu pamatyti, gal verčiau eiti į miegamąjį? Bet ji bučiavo jį taip aistringai, glaudė prie savęs taip stipriai, rodydama, kaip geidžia, čia ir dabar, kad jis nieko nepasakė.

Ji prisitraukė vieną iš sodo kėdžių, švelniai, bet tvirtai pasodino jį ir apžergė.

Ji segėjo sijoną; ji nesugaišo nė akimirkos. Ji nustatė ritmą, elgėsi veržliai ir beatodairiškai kaip niekada iki šiol. Galop riktėlėjo, garsiai, bet slogiai, be jokio palengvėjimo, ne taip,

kaip paprastai. Riksmas buvo niūrus ir žemas, trūkšmingas, beveik beviltiškas. Lyg paskutinį kartą.

Jie ilgai nepaleido vienas kito iš glėbio, tylėdami glaudėsi vienas prie kito, klausėsi savo kvėpavimo, kuris pamažu rimo.

Prieš atsistodama ji suėmė jo galvą ir pažvelgė jam į akis. Ar jis supranta, kaip jina jį myli? Ką jis jai reiškia? Jis linktelėjo, kiek nustebęs. Ar pažada niekada to nepamiršti?

Jis vėl linktelėjo, pernelyg pavargęs, kad klausinėtų.

Vėliau, kol jis lydėjo ją iki kelto, ji buvo baugiai rami. Buvo šiltas ir drėgnas atogrąžų vakaras; juodu kalvos šlaitu leidosi į Jung Šue Vaną, ir aplinkiniai krūmai šnarėjo, čirškėjo ir cypėjo. Jis paklausė, ką ji galvoja.

Nieko ypatingo, atsakė ji.

Kas atsitiko?

Ji numojo ranka.

Kelis paskutinius metrus juodu bėgo. Kristina negalėjo pavėluoti į keltą: buvo pažadėjusi sūnui ir motinai grįžti vakarienės.

Jis nemėgo skubos. Kitas keltas išvyks po keturiasdešimties minučių, ir Polas piktinosi, kad dėl kažkokio tvarkaraščio turi bėgti. Jį ne kartą galėjai pamatyti ramiai žingsniuojantį į prielauką, nors pro šalį, išgirdę varpą, skelbiantį, kad vartai iš lėto užkeliami, švokšdami skuosdavo kiti keleiviai, ir jis vienintelis nespėdavo išplaukti. Užuoat keikęsis, Polas ramiai atsisėdavo ant suolo pušų paunksnėje prieš knygyną ir žiūrėdavo į jūrą. Arba atsitūpdavo vandens pakraštyje ir žiūrėdavo į purslus. Net vaikystėje jis mėgdavo žiūrėti į ištiškusius vandens lašus; jį žavėdavo, kad jie atsiskiria nuo jūros, porai sekundžių įgyja formą, prašvilpia oru ir beveik iškart išnyksta vandenyno platybėse. Žmonės panašūs į šiuos vandens lašelius, manydavo jis tada, jie ištirsta toje pačioje begalybėje, iš kurios iškilo. Jų nebelieka, bet jie tebėra visumos dalis. Ši mintis ramino Polą, kai jam buvo dešimt metų. Tėvui irgi patiko šis palyginimas, bet jis manė, kad žmonės gauna galą kaip vandens lašai, krintantys ant elektrinės viryklės. Mažajam Polui toks palyginimas kėlė nerimą.

Jis mėgdavo žiūrėti į bangas, žaidžiančias su žvejų valtimis, tykštančias į uolas. Jis girdėdavo jūros balsus. Kartais užsisva-
jojęs pražiopsodavo dar vieną keltą.

Bet tu neturi sūnaus, kuris tavęs lauktų, atsiliepė Kristina, kai jis anksčiau su ja apie tai kalbėjo.

Ne, neturi. Jo sūnus miręs.

Ji iškart atsiprašė. Ji tenorėjusi pasakyti, kad jis neturi nei šeiminį, nei profesinių pareigų, nei viršininko, nei verslo da-
lininko, primygtinai reikalaujančio nevēluoti, kad niekas jo nelaukia, tik ji. Be to, nors jis ir taip tikriausiai supranta, ji atleistų jam, jei jis vēluotų.

Kristina skubiai atsisveikino, skubiai jį pabučiavo. Jis žiū-
rėjo, kaip ji neatsisukdama eina trapu ir po kelių sekundžių dingsta laive. Stovėjo prieplaukoje, mojuodamas tamsoje, ir lydėjo keltą akimis, kol šis dingo už salos galo.

Vakaras buvo tamsus. Jūra buvo juoda kaip suodžiai, tolu-
moje mirkčiojo Čeung Čau ir Lantau žiburiai. Netoli Lamos pasirodė džonka su išskylautojais. Jis girdėjo vienodą dyzelinio variklio dunksėjimą, vaikų spieгимą ir juos barančių tėvų bal-
sus. Nuo krantinės Jung Šue Vane atsklido balsai ir juokas. Jis nužingsniavo prieplauka, mėgaudamasis švelniu, šiltu ir drė-
gnu oru, minkštu kaip šilkas. „Žaliojo vasarnamio“ kavinėje gavo staliuką prie pat vandens ir užsisakė šviežių obuolių ir morkų sulčių su imbierais. Vienintelis vakarieniavo. Jau ilgėjosi Kristinos, nors jos keltas dar net neįplaukė į Honkongo uostą.

Prieš keturias savaites jis sėdėjo šioje vietoje, žiūrėdamas į žvejų valtis, šokinėjančias ant bangų, į raudonų žibintų atspindžius jūroje, ir svarstė, ar nevertėtų Kristinai persikraustyti pas jį. Jos sūnus galėtų į mokyklą plaukti keltu, o ji į darbą – vēlesniu keltu. Vietos jo namuose užtektų. Bent ploto per akis, bet ar jam užtektų jėgų matyti kitą vaiką Džastino kambaryje? Mintis buvo siaubinga ir sykiu viliojo. Bandymas sukurti šei-
mą, sulaukus penkiasdešimt trejų, nes pirma šeima iširo.

Jis nepamiršo tos minties ir norėjo šiandien ją aptarti su Kristina. Bet ji vengė jo klausimų, kiaurą dieną buvo labai tyli

ir užsisklendusi. *Išalkęs meilės*. Kas ją paskatino taip galvoti? Bandė prisiminti, kaip skambėjo jos balsas tariant šiuos žodžius. Švelniai, manė tada, bet dabar suabejojo.

Ji skambindavo jam kiekvieną sekmadienio vakarą prieš miegą – pasakyti, kad laimingai parplaukė namo, kad jai buvo gera su juo ir kad ji jau jo ilgisi. O jis atsakydavo, kad irgi jos pasiilgo. Tai buvo jų sekmadieninis ritualas, o ritualus jie išmoko branginti.

Dabar jis domėdavosi smulkmenomis.

Jis pradėjo ieškoti grožio slėptuvės. Pirmą kartą gyvenime.

Sūnaus mirtis buvo jo mokytoja. Siaubinga, negailestinga mokytoja, neatleidžianti klaidų ir nepakenčianti prieštaravimų. Iš jos Polas gavo vieną svarbiausių gyvenimo pamokų: branginti, ką turi, nes nebūtinai turėsi visada.

Jis manė, kad naujagimiai, savaime suprantama, tampa vaikais, vaikai – jaunuoliais, jaunuoliai – suaugusiais.

Jis manė, kad mėlynių ant vaiko kūno atsiranda, tik jam pargriuvus ar jį pastūmus.

Jis manė, kad susirgę vaikai pasveiksta.

Kokia trapi laimė.

Kokia akla nelaimė.

Be abejo, nėra dėl ko ginčytis. Kiekvienas šiuos žodžius supratęs... ne, pagalvojo Polas, kiekvienas šiuos banalius žodžius, dažnai ištariamus sklandžiai ir nenuoširdžiai, išgyvenęs kaip amžinąją tiesą žmogus niekada jų nepamirš; jis amžinai bus svetimas, o namai jam visada liks neįgyvendinama sąvoka. Jis galės kurti planus, susilaukti vaikų, pirkti namus, galvoti apie ateitį, sykiu suprasdamas, kad paklūsta iliuzijai, kad ateitis tėra pažadas, kuriuo niekada negali pasikliauti, kad laimė niekada nebus amžina ir truks tik trumpas neapsakomai brangias akimirkas.

Juk visa šio pasaulio laimė kabo ant įtempto, beveik trūks-tančio siūlo. Tokio plono, kad dauguma žmonių net nepastebi.

Apgailestaudamas turiu pasakyti... Šiais žodžiais gydytojas nutraukė Polo siūlą. Per amžių amžius, būtų pasakęs jo

sūnus. Kelio atgal nėra. Polas buvo susitaikęs su šia mintimi. Kol susipažino su Kristina.

Lyg pasitikėtų tik kvailiai. Lyg mes galėtume rinktis. Pirmieji jos žodžiai, kuriuos jis prisimena. Iš pradžių jis neatkreipė į juos dėmesio. Slapta stebėjosi, kad suaugusi moteris tokia naivi. Iki tol buvo įsitikinęs, kad nepasitikėjimas naudingas, kad jis mus apsaugo, o dažnai ir neleidžia nusivilti. Suprato, kad juodu iš skirtingų pasaulių: Kristina U, svajotoja, ir Polas Leibovicai, praktiškas žmogus.

Kaip pasitikėti, kai iš tavęs atėmė svarbiausią dalyką gyvenime? Per naktį, ne dėl jo kaltės, be jokios priežasties. Liudytojas, matantis, kaip negailestingai dauginasi leukocitai, kaip jų be perstojo gausėja, kaip jokie pasaulio vaistai negali jų su laikyti. Kuo jis dabar gali pasitikėti? Kuo, Kristina, kuo?

Ji neatsakė į klausimą žodžiais. Ji liko su juo, net kai jis ją atstūmė. Ji pasiklovė juo labiau, negu jis pasiklovė savimi. Pasitikėjimas gali būti užkrečiamas, perspėjo jinai jį. Ir nesuklydo.

Buvo ką tik po vidurnakčio. Jung Šue Vane seniai nuščiuvo vakaro balsai, daugumos restoranų šviesos užgeso. Lama atsidavė ramybei. Polas pastūmė didžiules slankiąsias duris į sodą ir išėjo į lauką. Kokia garsi atogrąžų naktis. Nenuilsdamos svirpė cikados, tvenkinyje šaižiai kurkė rupūžės. Priešais garsiai sušlamėjo krūmas; turbūt gyvatė medžioja žiurkę. Švelnus vėjelis lingavo bambukus. Kaip dažnai jis klausydavosi šio amžino girgždesio ir dejonių, užmigdavo, jų užliūliuotas.

Paprastai Kristina jau seniai būtų jam paskambinusi. Pa linkėjusi labos nakties. Jis kelis kartus patikrino, ar telefonas įjungtas, ar garsas pakankamas, ar nereikia įkrauti baterijos. Neprisiminė sekmadienio, kai ji būtų nepaskambinusi. Gal prigulė ant lovos ir užmigo iš nuovargio. Jam trūko jos balso, net svarstė, ar jai nepaskambinti. Bet jo skambutis – kas kita. Jam reikėjo jos dėmesio ženkle.

Išalkęs meilės. Gal ji ir teisi.